

מכון אוהב ספרים
להצטרף לרשימת התפוצה: ohevseforim@thejnet.com

עוד ספרים על מסכת סוטה

מנחת יעקב על מסכת סוטה

מאת הר"ד יעקב מרקוס שליט"א ניו יארק
מהדורא חדשה - תשע"ז

הערות וביאורים על סדר הדפים. הספר
נתקבל באהבה רבה אצל הלומדים.

להשיג בחנויות הספרים שאנקי'ס
וביגלעיזען המפיץ מאזנים.
yaakovsmarcus@gmail.com

ספר מנחת סוטה

מאת ר' אברהם אבן מוסא
שיטה מקובצת על מסכת סוטה לאחד מחכמי מרוקו שחי לפני
כ- 300 שנה
שנת תשנ"ח - 501 עמודים

להשיג בחנויות הספרים
יו"ל ע"י מכון אהבת שלום

ספר שערי צבי על מסכת סוטה

מאת הר"ד מנחם צבי בן הר"ד אהרן רוטר שליט"א - קרית ספר
תשע"ג - 82 עמודים

והוא ליקוט מהמפרשים,
[ממהרש"א עד שערי אהרן]
בהבנת הפשט על סדר הדף
בגמ' ופרש"י.

להשיג בחנויות הספרים או אצל המחבר 08-974-1986

הופיע ויצא לאור

ספר עלי באר

תשע"ז - 418 עמודים

יצא היום ממכבש הדפוס, ספר עלי באר הספר
מאת האב"ד הר"ר עזריאל כ"ץ
שליט"א.
הספר מלא וגדוש בחידושים וביאורים
דף על דף. ויעזור הרבה ללומדי
המסכתא.
המחבר שליט"א ידיו רב לו גם בהכנת
ספר מנחת קנאות המדורא חדשה
שיצא לאור זה עתה.

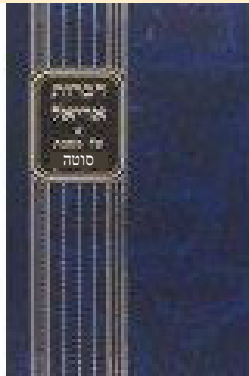
עכשיו יצא בכריכה רכה חלק ההערות,
ובקרוב יצא הספר עם ארבעה מדורים
- מדור הערות על סדר הדף - מדור חלק הביאורים - ביאורי
סוגיות בהרחבה - מדור גנוזות ושיעורי רבותינו - מדור
קונטרס "מנוחת השכינה" ביאור מקיף בענין נשיאת הארון
למלחמה הנוגע לכמה סוגיות בסוטה.

להשיג בחנויות הספרים או אצל המחבר בלייקוואוד
732-901-4318 או במייל rachelle@sigcc.com

ספר דברות אריאל

מאת הר"ר ברוך משה אריאל שליט"א
תשס"ג - 358 עמודים

חידושים וביאורים על מסכת סוטה
הספר הוא למדני עיוני, נכתב בדרך סימנים. וכולל בו
יותר מנ"ח סימנים על סוגיות המסכתא.

להשיג בחנויות הספרים
או אצל המחבר 03-570-9661

ספר אעירה שחר

מאת הר"ר חיים שלמה רוזנטל שליט"א
תשס"א - 262 עמודים

הערות קצרות על דרך הפשט,
וכולל הערות מאת המשגיח רבי
זיידל אפשטיין זצ"ל משגיח
ישיבת תורה אור מטרסדורף.

אעירה שחר

תוכן רצוף אחת
הארות והערות, רשימות וציורים
על סדר הדף במסכת סוטה
כולל הערות רבות
מפרש ומשנה
הנאמן רבי זיידל אפשטיין שליט"א
כס"א
המכון קונטרס בעקב נדרי הלכות אסור תופה שיטתו במסכת
י"ל בעקבות ה' ע"י
חיים שלמה בלאויר רב שכני רב שלמה רוזנטל
כס"א תשס"א

להשיג בחנויות הספרים או אצל המחבר רחוב אידלסון 16
רמות ג' ירושלים טלפון : 02-5868214

ספר דבר שאול

מאת הר"ר שאול שחור קוסובסקי ז"ל
(ב' כרכים)

עכשיו יצא לאור במהדורא חדשה תשע"ו, בשני
כרכים כל הספרים שהוציא המחבר ז"ל. כולל מסכת
סוטה.

ספרי דבר שאול מפורסמים הם בעולם התורה,
המחבר היה קשור למרן החזו"א זצ"ל. וספרו מלא
גדוש בחי' נפלאים.

להשיג בחנויות הספרים או אצל נכד המחבר
ko9119@gmail.com

מספר עלי באר

א

באר

דף ב.

עלי

פרק ראשון - המקנא

דף ב.

שאינו אוסרה לעולם אינו דין שתקיים בע"א, וחזינו דיותר קל להאמין ע"א בסתירה כיון דאינו אוסרה לעולם, ולכאורה הכונה בזה דאי הא דצריך שנים לדבר שבערוה היינו דלהוציא אשה מבעלה צריך שנים², א"כ בעדות סתירה דאכתי יכולה להתיר עצמה לבעלה ע"י שתיתה לא מקרי שמוציאה מבעלה בעדות הסתירה, ומשו"ה הוא דלא דמי לר"א לעדות טומאה שאוסרה לעולם ואז צריך מעלת רגל"ד.

ונ"מ טובא בזה, דהרי בארוסה שומרת יבם דתנן לקמן (דף כג:) דיש להם קינוי וסתירה אבל אינן שותות, ולפי"ד הנ"ל לא יועיל ע"א גרידא על הסתירה אפילו לר' אליעזר דהא הוא אוסרה לעולם בעדותו [משא"כ לפי דברי התוס' הרא"ש או הקר"א ליכא נ"מ אי שותה או לא]³.

אמנם אכתי יש להעיר, דהנה בברייתא להלן ע"ב מובא שיטה שלישית בדין עדות של קינוי וסתירה, והיינו שיטת ר' יוסי ברבי יהודה בשם רבי אליעזר, דלקינוי מהני ע"פ ע"א או ע"פ עצמו וסתירה בענין עפ"י שנים (להיפוך מר"א דמתני'). וגם בשיטה זו יש להעיר איך סגי בע"א על הקינוי, ולגבי הקינוי הרי לא שייך לתרץ כנ"ל בשם התוס' הרא"ש, דהרי בשעת קינוי ליכא אפילו מקצת רגל"ד, ולכאורה לדידה בודאי צ"ל כמש"נ דע"י שאינו אוסרה לעולם אינו צריך שנים.

אולם קושיא זאת מעדות ע"א על קינוי יש ליישב באופ"א, דהנה נחלקו רבותינו האחרונים אי קינוי הוי דבר שבערוה, דבאחיעזר (ח"א סי' ח) כתב דקינוי לא מקרי דבר שבערוה דאינו אלא גרם לדבש"ע,

ישוב איך מועיל ע"א לסתירה בלי סברת רגל"ד **המקנא** לאשתו, רבי אליעזר אומר מקנא לה עפ"י שנים ומשקה עפ"י ע"א או ע"פ עצמו. ומבואר דדעת ר' אליעזר דא"צ שני עדים שנסתרה וסגי בעד אחד. והנה בטומאה לכו"ע סגי בחד ומבואר בגמ' (דף ג.) הטעם משום דיש רגלים לדבר ע"י שקינא לה ונסתרה. וא"כ יש להעיר מ"ט יהא נאמן ע"א שנסתרה כיון דעדיין ליכא רגל"ד, ואת"ל דהוי גזה"כ בעלמא א"כ נימא כן גם בטומאה.

וראיתי בקר"א לקמן דף לא. שכתב לחדש דלר"א אין ע"א נאמן משום רגלים לדבר, וז"ל אלא דלר"א על כרחך לא הוי טעמא משום רגלים לדבר דקינוי וסתירה דהא ע"א מהימן גם בסתירה, עכ"ל. וזהו דבר מחודש שיהא מחלוקת תנאים בזה.

ובפשוטו יש ליישב עפ"י דתוס' הרא"ש דף ב: שכתב דע"י קינוי יש קצת רגלים לדבר, ועיקר דבר זה דע"י קינוי איכא קצת רגלים לדבר מתבאר ג"כ מדברי התוס' להלן (דף לא.) שכתבו דקינוי בהדי קול על פריצותא מכוער הדבר כיון דיש קצת רגל"ד, וחזינו כנ"ל, ולפי"ז י"ל דסובר ר"א סגי במקצת רגלים לדבר להאמין הע"א. ובספר מנחת דוד (סוטה סי' ב') הביא שכך מפורש בדברי הגר"א (אה"ע סי' ז' סק"ח) דטעמא דר"א דמתני' משום דע"י קינוי יש רגל"ד על הסתירה⁴.

ולכאורה יש לומר עוד בזה, דהנה אמרנו בגמ' דף ג: [ומקורו ממתני' (דף לא.)] מה עדות אחרונה דאוסרתה איסור עולם מתקיימת בע"א, עדות סתירה

א. וע"ע בדרישה (אה"ע סי' קע"ח אות כ"א) דמבואר כהנ"ל דיותר יש להאמין ע"א על סתירה לאחר קינוי מע"א על טומאה בלי קר"ס כיון דכבר קינא לה ויש רגל"ד שנסתרה, וכן עיין בתשב"ץ (ח"א סי' ע"ז) דלכאורה מבואר כיסוד הנ"ל ג"כ ע"ש, ועיין בסימן א' אות ו' מה שכתבנו בדבריו.

ב. ועיין באחיעזר (ח"א סי' ו' אות ה') שהאריך ביסוד זה דילפינן דבר דבר מממון דכמו שאין מוצאין ממון רק עפ"י שני עדים כמו"כ אין אנו יכולים להוציא אשה מבעלה רק ע"י שני עדים וכו' ע"ש.

ג. וכל זה נוגע לחקירת הקר"א (שם) דהעיר שאלה מחוכמת, דהכי דע"א העיד שנסתרה ונטמאה איך יהא נאמן הא לא ידענו מלבד העד אלא שהיה קינוי, והסתירה והטומאה הם על פיו וליכא סיוע של סתירה להע"א דהא הוא עצמו העיד עליו, וכתב שם לחדש דיתכן דבכה"ג ר"א יודה דצריך שנים על הסתירה, אולם ברש"י שם אינו משמע כן, ולהנ"ל דבקינוי לבד יש רגל"ד יתכן דסגי בהך קינוי להאמינו בין על הסתירה ובין על הטומאה.

ב

עלי

דף ב.

באר

אבל בחידושי מרן רי"ז הלוי (הל' סוטה פ"א) כתב להוכיח מתוס' (דף ב:) דגם קינוי הוי דבר שבערוה. ולדעת האחיעזר יש ליישב בפשיטות דע"א נאמן על קינוי כיון דאינו דבר שבערוה, ודו"ק.

פלוגתא אי עדי סתירה הוא לעיכובא גם לאיסורא ר' יהושע אומר מקנא לה עפ"י שנים ומשקה עפ"י שנים. הנה בקינוי הא דבעינן עדים הוי דין לעיכובא, וכמפורש בגמ' להלן ע"ב דלא לימא איניש לאשתו אל תסתרי בהדי פלוני דלמא קי"ל דא"צ עדים לקינוי, הרי מבואר בהדיא, דאילו צריך עדים לקינוי אינו חל איסור על ידו כלל בלי עדים.

אמנם בהא דבעינן תרי עדים אליבא דר' יהושע נחלקו הראשונים בגדר הך דינא אי הוי לעיכובא או לא, ונתבאר בארוכה בחלק הביאורים עיי"ש, ואעתיק בקיצור עיקרי הדברים שנתבארו שם.

חנה דעת רוב אחרונים (תוס' רע"א, אחיעזר סי' ח' אות ג', שערי ישר ש"ז) דנחלקו בזה רש"י והרמב"ם. והכוונה בזה דעיין ברש"י שכתב דלר"א אם הוא אומר ראיתיה שנסתרה אשתו נאסרת, ומשמע דלר' יהושע דצריך שנים אפילו אם ראה שנסתרה אינה נאסרת, אולם הרמב"ם כתב להדיא (פ"א ה"ח) דאם הבעל ראה אשתו שנסתרה אפילו בלא עדים נאסרה עליו, ולכאורה היה נראה בביאור פלוגתתם דתליא אי יסוד איסור אשה שנסתרה לבעלה הוי משום דמחזקין לה שזינתה דאז אין טעם להצריך עדים לעיכובא משא"כ אם נימא דהוי חלות איסור בפנ"ע על ידו שפיר י"ל דצריך עדים לעיכובא ובלא"ה לא נאסרה אפילו כלפי הבעל. אולם בארנו דיתכן דצריך עדות כדי שיהא ראוי להשקאה, וכשאינו ראוי להשקאה גם האיסור אינו חל עיין בדברינו מה שכתבנו בזה.

אולם בחידושי מרן רי"ז הלוי (הל' סוטה פ"א) נקט בפשיטות דאם הבעל ראה שנסתרה דודאי נאסרה לו משום שאחד"א ולית מאן דפליג ע"ז והא דכתב רש"י דעפ"י עצמה נאסרה לו, הכוונה דבשביל השקאה צריך שתהא האשה נאסרת מן הדין דבלא"ה ליכא דין השקאה, ונחלקו ר"א ור' יהושע אם נאמן עפ"י עצמו לאוסרה בעיקר דינא דסוטה, אבל לר"י אע"ג דאינו נאמן מדינא מ"מ לגבי עצמו בודאי אסור

בה כיון דידוע שנסתרה. ועיין בדבר שאל (סי' א' אות ב') שדייק מהב"י (סי' קע"ח) כהגרי"ז שהביא דברי הרמב"ם וכתב בדבר פשוט הוא, ומשמע דנקט דלא פליג עליה רש"י.

נידון האחרונים אי עדות קינוי או סתירה הוי חצי דבר ר' יהושע אומר מקנא לה עפ"י שנים ומשקה עפ"י שנים. והנה משמע ממתני' דבשתי כתי עדים עסקינן וכת אחת מעידה על הקינוי וכת אחת על הסתירה, והעירו גדולי האחרונים דלכאורה לא מהני בכה"ג משום דהוי עדות דחצי דבר כיון דבקינוי לעצמו וסתירה לעצמה אינו כלום, ויעויין באחיעזר (ח"א סי' ח') שביאר הענין בטוב טעם שיהא תלוי בטעמא דחצי דבר, והארכנו בזה בסימן ג' ע"ש. [וכן אם מהני עדות מיוחדת בקינוי וסתירה עיין בסי' ד].

שני דינים בהא דקינוי צריך שנים רש"י ד"ה מקנא לה עפ"י שנים. אם בא להשקותה צריך להביא שני עדים.. ואם לא קינא לה בפני שנים אינה נאסרת.. עכ"ל. ודייקו בחידושי הגרי"ז והדבר שאל דהא דקינוי צריך שנים תרתי אית ביה, דמצד אחד גוף הקינוי צריך שנים לעיכובא וכמפורש לקמן דלתנא דמתני' אפילו כשהבעל יודע שקינא לה אינה נאסרת, ועוד משמע דאם בא להשקותה צריך להביא שני עדים, וזהו לברורי [ובעבודת דוד העיר דהרע"ב שינה קצת מלשון רש"י וכתב דאם בא להשקותה צריך להביא שני עדים לקנאות לה בפניהם, ולפי"ז ליכא מקור לשני דינים ודו"ק].

ונתקשה הדבר שאל מהיכ"ת הך שני דינים, ות' דהא דעדי קינוי מעכבין הקינוי היינו משום דאין משקין אלא עפ"י ב' עדים ושוב צריך הקינוי שיהא ראוי להשקאה, ונמצא דרק ילפינן דלברורי צריך שנים, ושוב חל מסברא עיכוב בהקינוי. אולם מהגרי"ז משמע דנקט דהוי שני דינים נפרדים, ויל"ע מהכי"ת. אולם אי קינוי הוי דבר שבערוה א"כ כל זמן שלא נתרבה שיהא נאמן בו ע"א ממילא הוא צריך ב' עדים. וכבר הבאנו לעיל דנחלקו הגרי"ז והאחיעזר אי קינוי הוי דבר שבערוה, והגרי"ז הוכיח מתוס' שהביאו מהירושלמי דילפינן קינוי מערות דבר ושוב ילפינן דבר דבר מממון להצריך שנים, וע"כ דהוי דבר שבערוה ומוכן דצריך ב' לברורי.

ד. ויל"ע למה פשיטא ליה להגרי"ז בזה דלמא צריך עדים לעיכובא, וכן העיר בשיעורי הגרמ"ד שליט"א, ובפרט להגרי"ח שהכל איסור חדש, ועיין בסימן ב' אות ג' שכתבנו ליישב בטוב טעם.

המהדורה הנוכחית היא מהדורה ראשונית,
תדפיס מתוך ספר העומד לצאת לאור בע"ה
שיכלול ד' חלקים

מדור הערות על סדר הדף
(הוא המהדורה הנוכחית)

מדור חלק הביאורים - ביאורי סוגיות בהרחבה

מדור גנוזות ושיעורי רבותינו

מדור קונטרס "מנוחת השכינה"
ביאור מקיף בענין נשיאת הארון למלחמה
(הנוגע לכמה סוגיות בסוטה)

וזאת למודעי

מכיון שעומדים להוציא בעתיד הקרוב מהדורה שלמה של
ספר 'עלי באר' עמ"ס סוטה שיכלול כל המדורים הנ"ל
בשלמותן, הננו מבקשים שכל מי שיש בידו הערות,
הוספות ותגובות נא להודיענו בהקדם

וכן מי שיש תחת אמתחתו מכת"י רבותינו, העתק גנוזתם או
משיעורם שנוגעים למסכת סוטה נא להגישם בהקדם, ויפה
שעה אחת קודם

התאריך האחרון להגשת החומר כדי שיכלל בספר הוא ר"ח
שבט תשע"ז הבעל"ט

מספר מנחת יעקב

יעקב

דף ה' ע"א

מנחת קב

פל"ג במעשה דהרוגי נבוכדנצר בבקעת דורא שהחיה הקב"ה לכולם אחר עשרים שנה חוץ מאדם אחד, וכששאל יחזקאל הנביא מה טיבו של זה א"ל בנשך נתן (ופליג על הא דסנהדרין צ"ב ע"ב דהרוגי שבט אפרים היו שיצאו ממצרים קודם זמן הקץ, וע"ע בתוס' ב"מ ע' ע"ב ד"ה תשיך ובתרגום יונתן ריש בשלח).

דף ה' ע"ב

אבל מי שדעתו שפלה מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם שנאמר זבחי אלוקים רוח נשברה יעוין בשמואל א' פ"א פסוק ג' ועלה האיש ההוא מימים ימימה להשתחוות ולזבוח וגו' ופי' שם הרד"ק וז"ל, להשתחוות ולזבוח להתפלל לפני ה' ולזבוח שם זבח מועד, ובדרש ר' אלעזר בשם ר' יצחק שקולה תפלה כנגד כל הקרבנות שנאמר להשתחוות ולזבוח ורבנן אמרי חביבה תפילה יותר מכל הקרבנות דכתיב להשתחוות ואח"כ לזבוח עכ"ל.

כיצד מקנא לה וכו' הא גופא קשיא אמרת אמר לה בפני שנים אל תדברי עם איש פלוני זה אלמא דבור סתירה הוא וכו' אמר אביי הכי קאמר אל תדברי ודברה אל תדברי ונסתרה אל תסתרי ודברה עמו וכו' נכנסה עמו לבית הסתר וכו' יעוין ברש"י במתני' לעיל ב' ע"א בד"ה המקנא לאשתו וז"ל, ובמתני' מפרש כיצד מקנא לה אומר לה אל תסתרי עם איש פלוני עכ"ל ובד"ה ודברה עמו כתב וז"ל, שלא במקום סתר עכ"ל וכן כתב כאן רש"י בד"ה אמר לה בפני שנים אל תדברי וז"ל, שלא ביחוד עכ"ל. ודבריו צריכים ביאור, חדא

הרע במקרה יפסיד חלקו לעולם הבא, וא"כ לא שייך למיחשביה במתניתין, דהתם איירי בעונשי עבירות שהן אפילו על פעם אחד בחייו עכ"ל [וכעין זה נמיי משמע מדברי הרמב"ם סוף פ"ג מה' תשובה אמרו חכמים שהרגיל בהן אין להם חלק לעוה"ב עיי"ש]. וכן הא דמלוי ברבית י"ל ע"ד הנ"ל ע"פ דברי המדרש בשמות רבה פל"א וז"ל, אמר הקב"ה מי שחיה ברבית בעוה"ז לא יחיה לעולם הבא עכ"ל, ופי' מי שחיה משמע הרבה פעמים.

בא"ר תימא אמאי לא חשיב האי וכו' והא דאמר בפ"ב דכתובות מתים שבחוץ לארץ אינן חיים וכו' ובסוף קובץ הערות בדוגמאות לביאורי אגדות סימן ד' כתב ר' אלחנן וז"ל, ולעיקר קשייתם נראה דהמתבונן בסדר המשניות שם יראה להדיא, דהתנא קחשיב ואויל כל מיני עונשין שבתורה, ארבע מיתות בית דין וחייבי מיתות בידי שמים, ואלו שקנאין פוגעין בהן ובמסכת מכות תני ואלו הן הלוקין ולבסוף אלו שאין להן חלק לעולם הבא, היינו שהעבירה מחייבת בעונש זה שיפסידו עולם הבא, אבל הא דעמי הארץ אינן חיון אינו בתורת עונש על העבירה של ביטול תורה, דאפילו תינוק שנשבה דהוא אונס גמור בעון ביטול תורה מ"מ אינו חי, דאי אפשר להיות תחית בלא אור תורה וראיה לזה וכו', וא"כ לא שייך למיחשביה במשנת חלק דהתם איירי בעונשי עבירות עכ"ל.

בא"ר ומלוי ברבית מצינו באגדה שאינן חיון לעולם הבא עי' בשמות רבה פל"א לא תהיה לו כנושה וכו' ד"א אמר הקב"ה מי שחיה ברבית בעוה"ז לא יחיה לעולם הבא, וכן ראיתי דובא בפרקי דר"א

מנחת דף ה' ע"ב יעקב קג

דהכא אמרינן אם קינא לה על דיבור ודברה או נסתרה או קינא לה על סתירה ודברה לאו כלום היא, וא"כ למה פי' רש"י דהדיבור היה שלא במקום סתר, הא אפילו אם היה במקום סתר אין סתירתה אלא יחוד בעלמא, שהרי קינא לה על דיבור וקינאי על דיבור כמאן דליתא דמי, ועוד צ"ע לשון רש"י "ובמתני' מפרש כיצד מקנא לה אומר לה אל תסתרי" וכו', דנראה כוונתו דכן איתא במתני', וזה אינו, דמוכח מלשון הגמרא דבמתני' ליתא, דאי חסורי מחסרא הו"ל לאביי לומר חסורי מחסרא והכי קתני כדאיתא בכמה מקומות.

ונראה לי לפרש ע"פ הא דכתובות י"ג ע"א (הובא בתוס') ראוה מדברת וכו' ומפרש בגמ' שם מאי מדברת זעירי אמר נסתרה ולשון נקי הוא, וא"כ יש לפרש דהוה כוונת אביי כשאמר ה"ק אל תדברי ודברה וכו', ופירוש ד' דינים הללו (א) קינאי על דיבור ודברה (ב) קינאי על דיבור ונסתרה (ג) קינאי על סתירה ודברה, דכולם לאו כלום הוא ורק (ד) קינאי על סתירה ונסתרה מקריא קינאי, כל זה נכלל במתני' בהא דתנן אמר לה בפני שנים אל תדברי עם איש פלוני ודברה עמו וכו', פירוש דלשון של דיבור כחשד דונות ניתן לפרש בב' אנפיה או דיבור ממש או סתירה, ולכן הא דתנן אמר לה בפני שנים אל תדברי עם איש פלוני פירוש (התראה א) אל תדברי פירושו כפשוטו, לקינאי של אל תדברי והיא עברה על התראתו ודברה עמו וכפשוטו, ואפ"ה מותרת לביתה, דרק דיברה ולא עשתה כלום, ולאו בקפידא דבעל תליא מילתא. (ב) אל תדברי פירוש לקינאי של אל תדברי ודברה עמו פירוש שנסתרה עמו (ולשון נקי הוא) ואפ"ה מותרת לביתה לפי שקינאי היה

על דיבור ולא על סתירה והיא נסתרה על קינאי של אל תדברי. (ג) אל תדברי פירוש לקינאי של אל תסתרי (ולשון נקי הוא) והיא דברה עמו פירוש שדברה ממש ולכן מותרת לביתה שלא עברה על קינאי של אל תסתרי, אבל (ד) אל תדברי פירוש לקינאי של אל תסתרי (ולשון נקי הוא) והיא עברה על התראתו, נכנסה עמו לבית הסתר ושהתה עמו כדי טומאה, אסורה לביתה וכו' דהוה הקינאי האמור בתורה, קינאי על סתירה והיא עברה על התראת בעלה ונסתרה אח"כ, והכל איתא במתני', דהוה כוונת רש"י בד"ה אמר אביי כשכתב וז"ל, אמר לה לאו פירושא דכיצד מקנא לה הוא אלא תרתי קתני וה"ק אמר לה אל תדברי וכו' אבל עברה על קינאי אצל סתירה כגון שאמר לה וכו' עכ"ל, פי' דמתני' כדתני אל תדברי תרתי קתני, ולכן אמר לה לאו פירושא דכיצד מקנא לה, דתרי אופני קינאי תני כאן, אופן של קינאי דאינו נקרא קינאי ואינה נאסרת לביתה, ואופן של קינאי דנקרא קינאי ואסורה לביתה.

ובזה מבוארים היטב דברי רש"י לעיל ב' ע"א וכאן שכתב דדברה עמו פירושו שלא במקום סתר, ושאלנו דאפילו נסתרה אחר קינאי של דברה מותרת וא"כ למה כתב שהדיבור היה שלא במקום יחוד, ולדברינו אתי שפיר, דכיון דבהתראה דמתני' של אל תדברי נכלל בו התראה לד' אופני קינאי ואחד מהם הוא אל תסתרי, ובהתראה כזאת הפי' של ודברה הוא דיבור ממש ומש"ה באופן זה עדיין מותרת לביתה שלא עברה על קינאי של אל תסתרי, וא"כ בהכרח שלא דברה במקום סתר, דא"כ פי' שדברה בסתר אחר קינאי של אל תסתרי, הרי זהו סתירה האמורה

יעקב

דף ה' ע"ב

מנחת

קד

היה אומר התנא בפירוש אם אמר לה אל תדברי ודברה מותרת ואם אמר לה אל תסתרי נכנסה וכו' היה משמע דאינו מלמדנו רק לשון הקינוי בלבד, ומפני שהתנא רוצה ללמדנו שני הדברים לכן מוכרח לומר בזה הלשון עכ"ל.

אמנם יעוין בתוס' הרא"ש בסוגיין שכתב וז"ל, אמר אביי ה"ק והוא בדרך חסורי מחסרא, וקשה למה לא אמר בפירוש חסורי מחסרא, ואולי לפי שלא חדש במשנה דין חדש כמו בשאר מקומות עכ"ל, ודלא ככל הנ"ל, דלפי דבריו הוי חסורי מחסרא ולדברינו הכל איתא במתני' כמו שהוא עכשיו, וכן עיין בתוס' כאן בד"ה הא גופא דגראה שפי' בדברי הרא"ש (וכן עיין במהרש"א בדברי התוס') ודלא כהנ"ל ברש"י. אבל ברש"י א"א לפרש כהרא"ש, לפי שפי' על דברה עמו, שלא במקום סתר, ודלא כמסקנת הגמ' (לפי הרא"ש דהוי חסורי מחסרא וא"כ דברה עמו הוי דוקא דברה והוה ליה לפרש אפילו בסתר וכדכתב כאן בד"ה אמר אביי), אלא ע"כ כהנ"ל.

ואם מתחולצת פי' התוס' רא"ש כאן וביבמות י"א ע"א וכן התוס' והרא"ש שם סימן ד' דהא דאסרינן ספק סוטה על בעלה מכח דג' נטמאה כתיב בפרשה (לקמן כ"ח ע"א), לאו מטעם דטומאה כתיב בספק סוטה כסוטה ודאי וכשם שסוטה ודאית נאסרה מטעם דטומאה כתיב בה כעריות כך סוטה ספק כתיב בה טומאה, דאין שם טומאה עולה אלא על בעילה של זנות, ובספק סוטה אין כאן בעילה ודאית של זנות, ואיסור של ספק סוטה אינו אלא מספק ולהחמיר עליה כודאי, אבל דין טומאה אין

בתורה שדינה נאסרת לביתה כיון שנסתרה אחר קינוי של סתירה, והלכך הוצרך לפרש דהדיבור היה שלא במקום יחוד, דבכלל אל תדברי גם אל תסתרי, ובכה"ג להיות מותרת הדיבור צריך להיות בגלוי, וכן זה שכתב רש"י במתני' "ובמתני' מפרש כיצד מקנא לה אמר לה אל תסתרי עם איש פלוני" וכו', אה"נ דמפורש הוא במתני', דאמר לה אל תדברי עם איש פלוני פי' אל תסתרי ונכנסה עמו לבית הסתר וכו', שוב עיינתי בדברי הירושלמי בפרקין (הובא בתוס') ובקרבן עדה שם וכן כפי' הרע"ב במשנה לעיל ב' ע"א ונראה שפי' כהנ"ל, וכן ראיתי שביאר הסוגיא בתפארת ציון ריש פירקין, אלא שלא העיר שם על דברי רש"י במתני' וכאן.

וכתב עוד התפארת ציון שם וז"ל, ומה שאמר התנא בזה הלשון ולא אמר בפירוש אמר לה אל תדברי עם איש פלוני ודברה עמו מותרת וכו', אמר לה אל תסתרי עם איש פלוני וכו' הוא מפני דכוונת התנא במה שאמר כיצד מקנא לה על שני דברים. א) שהתנא מלמדנו איך לקנאות שלא יאמר לה בפתע פתאום אל תסתרי עם איש פלוני, דאו יהיה מתרבה ביניהם קטטות ומריבות וגדול השלום (עיין מה שכתבתי לעיל ג' ע"א בדברי המאירי ורמב"ם) לכן מלמדנו שמתחילה יאמר אל תדברי עם איש פלוני, [ש]לא יהיה בולט כ"כ דחושדה בזנות רק מפני שהוא שונא לאותו פלוני לכן אין רצונו שתדבר עמו וע"י שלא תדבר עמו ע"י כן לא תבא לידי סתירה, אך כאשר שדברה עמו אח"כ אז הוא מוכרח לקנאותה בלשון אל תסתרי ב) מלמדנו הדין דאינה נאסרת ע"י הקינוי אלא כשקנא לה בלשון אל תסתרי וכו', אבל אם

